

УДК 338(4/9)

DOI 10.31654/2520-6966-2021-15i-105-59-69

Бровко А. Г.

Кандидат історичних наук, старший викладач

Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

e-mail: Alyona_brovko@meta.ua

ORCID ID: 0000-0002-8490-7990

Модернізація економіки Китаю: досягнення та перспективи

У статті висвітлюються особливості реформування китайської економіки. Зазначено, що процес реформування економіки КНР розпочався ще за правління Ден Сяопіна, який запропонував стратегію виведення держави на ключові позиції у світовій економіці. Саме у цей період було здійснено модернізацію та проголошено політику «реформ та відкритості». Особливістю китайської економіки виступає програмування економічного розвитку, яке сягає своїм корінням ще в середину ХХ ст. Нині реалізовано тринадцять п'ятирічних планів соціально-економічного розвитку. Ще однією особливістю китайської економіки є поєднання державних планових важелів управління з ринковими, тобто панування моделі «соціалістичної ринкової економіки». За правління Ху Дзіньтао та Сі Цзіньпіня було взято курс на будівництво інноваційної економіки. Утім, незважаючи на швидкі темпи розвитку Китаю, республіка все ж таки відстає від розвинених країн. Причиною такого відставання, на думку керівництва держави, є низька інноваційна спроможність. В останні роки негативно на розвиток економіки держави вплинула торгівельна війна з США та введення карантинних заходів у зв'язку з пандемією COVID-19, що призвело до обвалу китайської економіки на 6,8 %. Окрім ефективної внутрішньої політики, Китайська Республіка проводить активну зовнішньоторговельну діяльність. Найбільшими торгівельними партнерами держави є США, Гонконг, Японія, Корея та країни ЄС. Розвиває активні відносини з Латиноамериканськими державами, Індією, Пакистаном, Бразилією, африканським континентом та країнами арабського світу. КНР є привабливою державою для іноземного капіталу. Найбільше іноземних інвестицій надходить до сектору послуг економіки Китаю. Щоб стати привабливою країною для іноземних інвестицій, керівництвом КНР було проведено низку заходів, з метою створення сприятливого інвестиційного клімату. Як результат, КНР займає друге місце у світі за номінальним ВВП. Прогнозується, що Китай у найближчому майбутньому в економічному плані випередить США і стане найпотужнішою державою у світі.

Ключові слова: економіка, Китайська Народна Республіка, реформування, модернізація, іноземне інвестування, зовнішньоторговельні відносини, торгівельна війна.

Постановка проблеми. КНР – це країна, яка розвивається швидкими темпами. Причинами таких економічних зрушень стала продумана та ефективна реформаторська діяльність уряду в економічній сфері та проведенні низки заходів з метою створення сприятливого інвестиційного клімату. Це дало змогу не лише поліпшити економічне становище країни, зайняти друге місце у світі за номінальним ВВП, але й обійти США за вартістю експорту та імпорту. Прогнозується, що Китай у найближчому майбутньому в економічному плані випередить США і стане найпотужнішою державою у світі. Утім, високі темпи розвитку економіки та вихід на лідируючі позиції у світі дісталися Китаю дорогою ціною: зіпсованою екологією, соціальною нерівністю тощо.

Аналіз досліджень. Питання економічного розвитку Китаю викликало інтерес серед багатьох дослідників. Зокрема, вивченням даної теми займалися Б. О. Антонюк, О. В. Дроботюк, В. Г. Герасимчук., Ю. І. Присяжнюк, А. П. Трофимчук, Є. А. Єрфан, О. А. Посипанко, О. В. Кириченко, А. Олефір, У. Я. Харина та ін.

Виклад основного матеріалу. Процес модернізації, який передбачав реформування китайської економіки, розпочинається за правління Ден Сяопіна, який виступив у 1982 році з ідеєю «трикрової економічної стратегії», розрахованої на 70 років. Мета даної економічної стратегії полягала у виведенні економіки КНР до середини ХХІ ст. за виробництвом ВВП на душу населення на рівень середньорозвинених країн світу, а за загальним обсягом виробництва ВВП стати лідером світової економіки [10, с. 119]. Таким чином, була проголошена політика «реформ і відкритості». Суть даної політики полягала у залученні КНР до процесу глобалізації економіки, залученні іноземних інвестицій, використання інноваційних досягнень у науці та техніці, підвищенні конкурентоспроможності Китаю на зовнішньому ринку.

В основу реформаторських ідей Ден Сяопіна було покладено курс «чотирьох модернізацій» – у сільському господарстві, промисловості, армії та науці і техніці, який мав за мету прискорити економічне зростання Китаю та оновлення економіки.

Процес модернізації передбачав три основні економічні гасла, які відповідають трьом основним етапам реформ:

І етап – 1978–1984 рр. – проходив під гаслом «планова економіка – основа, ринкове регулювання – доповнення». На даному етапі основна увага приділялася сільській місцевості, створенні спеціальної економічної зони.

II етап – 1984–1991 рр. – висунуте гасло «планова товарна економіка». З сільської місцевості увага переорієнтована на місто, державні підприємства стали основною ланкою модернізації.

III етап – 1992–2002 рр. – містив гасло «соціалістичної ринкової економіки». Формувалась нова економічна система, направлена на розвиток ринку; створення нової системи управління підприємствами, та формування ринкового механізму та контролю з боку держави на новій основі.

З 2003 р. розпочався четвертий етап – етап вдосконалення соціалістичної ринкової економіки. Даний етап включає реформу державних підприємств, створення комплексної системи ринків; поглиблення реформ і систем розподілу та соціального забезпечення; створення механізму непрямого регулювання макроекономіки з проведінням реформи планової, банківської та податкової системи [3].

У процесі реформування Китайської економіки було здійснено низку розмежувань: відокремлено право власності від права господарювання, що мало на меті активізувати діяльність трудових колективів. Оскільки засоби виробництва, як і раніше, належали державі, а права господарювання надавались підприємствам; відокремлення державних функцій від функцій підприємств та перетворення останніх у самостійні суб'єкти ринкової економіки, які працюють на принципах самогосподарювання, самокупності, саморозвитку та самоконтролю [18, с. 4].

Для китайської економіки характерне програмування економічного розвитку. Ще з 1953 р. і до сьогодні у КНР було реалізовано дванадцять п'ятирічних планів соціально-економічного розвитку. На 2016–2020-ті рр. припав тринадцятий п'ятирічний план, який продовжував політику розпочату в попередній п'ятирічці. Таке планування, як показав час, дуже ефективне. Безперечним доказом чого виступає зростання економіки Китаю. Так, середні темпи зростання економіки КНР виражені наступними показниками: 1976–1980-ті рр. – 6,6 %; 1981–1985 – 10,8 %, 1986–1990 – 7,9 %, 1991–1995 – 12 %, 1996–2000 – 8,5 %, 2001–2005 – 9,8 %, 2006–2010 – 11,4 %, 2011–2015 – 7,9 %, 2016–2018 – 6,7 %, 2019 – 6 % [4]. Винятком є 2020 р., через пандемію COVID-19 та жорсткі обмежувальні заходи, китайська економіка зросла за рік лише на 2,3 %. Так, у першому кварталі 2020 року економіка Китаю обвалилась на 6,8 %, чого республіка не знала з кінця 1970-х рр.

До особливостей китайської економіки відноситься поєднання планових важелів управління з ринковими. Держава здійснює

регулювання на макрорівні, ринок – на мікрорівні. У КНР застосовується модель «соціалістичної ринкової економіки», яка передбачає поєднання принципу розподілу за працею з принципом за вкладеним капіталом. Одним із головних завдань сучасної економічної стратегії Китаю є приватизація збиткових державних підприємств і реструктуризація державного фінансово-банківського сектора на принципах різноманітності форм власності.

Під реформування підпала й кредитно-фінансова сфера. Національний Банк Китаю мав стати центральним банком, який мав відповідати за стабільність національної валюти країни та бути по максимуму незалежним від втручання з боку держави. Утім, Народний банк так і залишився у підпорядкуванні Держради.

За часи перебування при владі Ху Дзіньтао (2003–2012 рр.) в основу китайської національної стратегії було покладено стимулювання підприємців до самостійного інноваційного розвитку. Так, у 2006 році Держрадою КНР було оголошено курс на будівництво інноваційної економіки та прийнято «Основи державного плану середньострокового і довгострокового розвитку науки і техніки на 2006–2020 рр.». Просуванням інноваційних технологій у державі займається Департамент високих технологій, який опікується питаннями організації великих інноваційних проєктів із залученням іноземних інвестицій, координує інноваційні проєкти з планами економіки і соціальним розвитком країни, відповідає за інтеграцію та взаємодію науково-дослідних інститутів та підприємств щодо впровадження інноваційних розробок у виробництво. Уряд держави надає підтримку підприємствам з інноваційними технологіями, активно використовує програму заохочення технологічних інновацій шляхом пільгових кредитів для впровадження цих технологій у виробництво [11, с. 40].

Інноваційний розвиток та масове підприємництво, як рушійна сила розвитку в усіх сферах економіки, було покладено в основу п'ятирічки на 2016–2020 рр. за правління Сі Цзіньпіна. Про значні зрушення у даній сфері заявив і американський президент Джо Байден, вказуючи на значні інвестиції китайців у власну інфраструктуру, зокрема, у високошвидкісну залізницю, системи метро, електромережі та мобільні мережі. Зокрема, Джо Байден зазначив: «У них є велика нова ініціатива у сфері залізниць, і у них вже є залізниця, яка з легкістю рухається зі швидкістю 225 миль на годину» [2]. Утім, незважаючи на значні досягнення, у Китаї продовжує залишатися низька інноваційна спроможність, що є однією з причин відставання республіки від розвинених країн світу.

Зовнішньоекономічна діяльність КНР

Модернізація економіки вплинула й на зовнішньополітичну діяльність держави. Зовнішні економічні відносини Китаю пов'язані як із країнами Заходу, так і Сходу. Найбільш важливими торговельними партнерами Китаю є США, Гонконг, Японія, Республіка Корея, країни ЄС. Саме до даних країн найбільше експортується китайського товару. Так, китайський експорт перевищує в 1,5 рази зустрічний європейський імпорт та втричі – американський, що забезпечує міцність КНР у світовій економіці та політиці і захищає державу від тиску з боку США.

У 2000 році було створено форум «Китайсько-Африканське співробітництво», «Співробітництво між КНР та арабськими країнами», розвиваються китайсько-латинські відносини, співробітництво з Індією та Пакистаном, Бразилією. За підсумками 2013 р. Китай став лідером світової торгівлі, обігнавши США. Така активна зовнішня економічна політика сприяє розвитку китайської економіки та забезпечує вигідні перспективи у майбутньому [14, с. 143].

КНР є привабливою державою для іноземного капіталу, який активно почав надходити до країни з середини 90-х рр. ХХ ст. на сучасному етапі 400 із 500 ведучих ТНК мають свої представництва в Китаї. Більше 170 країн світу інвестують свій капітал в економіку КНР. Так, на 2013 р. обсяг притоку іноземного капіталу в китайську економіку складав майже 117,6 млрд дол. Серед країн, що розвиваються, Китай займає лідируючі позиції щодо надходження іноземного капіталу.

З метою створення сприятливих умов для надходження іноземного капіталу, з боку керівництва Китаю було проведено низку заходів, які передбачали: проведення активної національної інвестиційної політики; підтримка високого рівня стабільності життя в соціально-економічній та політичній сферах; вдосконалення та лібералізація юридичної бази щодо створення сприятливого інвестиційного клімату для іноземних держав; відміна обмежень в бюрократичних процедурах зі створення спільних підприємств, введення пільгових податків на підприємствах з 100 % іноземним капіталом; прийнято понад 500 положень, що надавали інвесторам юридичні гарантії в галузях економіки.

З метою стимулювання зарубіжних інвестиційних надходжень китайським урядом було створено різні адміністративно-економічні структури з пільговими режимами. Це 6 спеціальних економічних зон (Шеньчжень, Чжухай, Шаньтоу, Сямень, Хайнань та Шанхай), 32 економічного та технологічного розвитку, 15 зон вільної торгівлі та 14 зон прикордонного економічного співробітництва [12, с. 54–55].

Позитивно на приплив інвестиційних потоків до Китаю вплинув його вступ до СОТ у 2001 році. Оскільки всі документи, які регулювали економічну сферу КНР були переглянуті, відкориговані, а деякі були скасовані взагалі, що дало можливість створити потужну юридичну базу, яка регулювала відносини Китаю з іноземними інвесторами.

Утім, не всі галузі КНР підлягали інвестуванню з-за закордону. Згідно китайського законодавства, є галузі, в які дозволено вкладати інвестиції та навіть забано (сюди відносяться 260 галузей: сільське господарство, лісгосподарський сектор, тваринництво, текстильна промисловість, машинобудування та ін.) і галузі – в які обмежено чи взагалі заборонено іноземне інвестування (ЗМІ, транспортна та військова сфери, фінансовий сектор). Така політика Піднебесної щодо інвестування проводиться з метою контролю присутності іноземних інвесторів та унеможливлення їх впливу на стратегічно важливі галузі економіки.

На сьогоднішній день найбільше іноземних інвестицій надходить до сектора послуг економіки КНР. Так, станом на 2015 р. частка ПІІ у дану сферу становила 61,6 % від загального обсягу, у виробничий сектор – 31,4 % [5, с. 39].

Проте і сам Китай виступає могутнім інвестором. Зокрема, надає кредити країнам, що розвиваються, в тому числі й Україні, утім, основна частка інвестицій припадає на США, Австралію, Японію та країни ЄС. У результаті надання кредитів Китай заключив низку довгострокових договорів в енергетичній сфері та нафтовими компаніями Венесуели, Бразилії та Росії [17, с. 19].

Разом з тим, незважаючи на низку економічних реформ, членство в СОТ та атрибути капіталізму, у китайській економіці важливу роль продовжує відігравати уряд країни. Він продовжує контролювати чотири головні банки держави, у яких розміщено 80 % приватних депозитів, розробляє, як вже зазначалось вище, п'ятирічні плани розвитку основних галузей виробництва. Саме Компартія Китаю призначає кандидатів на головні посади у провідні великі корпорації країни. Як наслідок, більшістю великих компаній керують люди, що одержали свою посаду завдяки зв'язкам з партією. Приватними компаніями, як правило, керують недостатньо освічені у сфері бізнесу підприємці. Здійснюється нагляд з боку держави й за ЗМІ, профспілками, бізнес-асоціаціями [15]. Така «присутність» держави у різних сферах життя носить «стримуючий» фактор у економічному розвитку країни.

На сьогоднішній день варто відмітити й тарифні війни, що розпочалися між Китаєм та США у 2017 році, як наслідок, протекціоністських

заходів у зовнішній політиці США з боку американського президента Д. Трампа. Торгівельні відносини між двома державами погіршилися на початку 2018 року, коли США підвищив мита на сталь і алюміній з усіх країн світу, а потім на певні категорії китайської продукції, що імпортувалась до Америки, загальною вартістю на 250 млрд дол. на рік. У відповідь Китай оголосив дзеркальні заходи, підвищив мита на американську продукцію загальною вартістю 3 млрд дол. У свою чергу США оголосила про підвищення мит на загальну вартість 50 млрд дол. До причин розгортання «тарифної війни» варто віднести й питання про інтелектуальну власність і захист авторських прав. Президент США Д. Трамп звинуватив Китай у крадіжці інтелектуальної власності у Америки. Він вимагав від уряду КНР прийняти закон про захист авторських прав, утім вдатися до таких заходів Китай не міг, оскільки правоохоронні органи КНР змушені були б закрити численні виробництва в країні орієнтовані як на зовнішній так і на внутрішній ринок споживачів, тому запропонував альтернативний варіант: замість закону, затвердити ряд підзаконних актів, які б, з одного боку, задовольняли вимоги американського президента, а з іншого – не стали б дієвим засобом захисту інтелектуальної власності. Утім, Д. Трамп не пристав на таку пропозицію та звинуватив Китай у зриві згоди, та підняв мита на китайські товари.

Торгівельна війна негативно вплинула на економіку Китаю та США. Протягом 2018 року китайські компанії втратили 2,4 трлн дол. Цього ж року у Китаї було зафіксовано найнижчий рівень економічного зростання за останні 28 років. Китайський юань впав до мінімального рівня за останні 11 років. Утім, таке падіння грошової одиниці США називає маніпулюванням Китаю валютним курсом, з метою нанесення економічних збитків Америці. У ході тарифної війни зазнали збитки й американські компанії Apple, Ford та ін. Найбільше від тарифного протистояння постраждали американські фермери. Проте «тарифна війна» призвела до втрат не лише ворогуючих сторін, але й негативно відобразилася на світовій економіці.

Враховуючи ситуацію, що склалася, протягом грудня 2018 – березня 2019 року керівники держав погодились припинити торгівельну війну та сісти за стіл переговорів. Але досягти домовленостей так і не вдалося, обмеження на імпорتنі товари не лише залишилися, але й почали зростати. 24 серпня 2019 року Д. Трамп повідомив, що з 1-го вересня запрацюють тарифи на рівні 15 % на китайські товари обсягом у 300 мільярдів доларів, а з 1-го жовтня – тарифи на рівні 30 % на китайські товари обсягом у 250 мільярдів доларів. Розпочалися чергові переговори між лідерами держав щодо врегулювання

конфлікту. Однак через пандемію відносини США та Китаю погіршились. Президент США Дональд Трамп намагався переконати світову спільноту, що COVID-19 – це біологічна зброя направлена проти Америки. З приходом до влади Джо Байдена політична верхівка КНР сподівається на поліпшення економічних відносин.

Висновки. Модернізація економіки КНР дає всі шанси державі стати світовим лідером у недалекому майбутньому, залишивши позаду США за розвитком економіки. Уряд КНР уживає дієвих заходів і створює всі необхідні умови для якісного розвитку національної економічної системи. Активно працює над побудовою інноваційної економіки, залучаючи фінансові та кваліфіковані ресурси, розвиває зовнішньоекономічні відносини з різними країнами та регіонами світу, проводить політику залучення інвестиційних капіталів з за кордону, виступаючи водночас інвестором. Це все в сукупності дало змогу КНР, в доволі короткий проміжок часу, зайняти панівні позиції в економічній сфері. Проте останні події негативно вплинули на економіку Піднебесної: торгівельна війна з США та запровадження карантинних заходів у країні у зв'язку з пандемією COVID-19, що призвели до підвищення митних тарифів на експортні товари з Китаю та падінню економіки на 6,8 %, чого республіка не знала з кінця 1970-х рр.

Література

1. Антонюк Б. О. Політичний та соціально-економічний розвиток Китаю. URL: <https://chinese-studies.com.ua/sites/default/files/Archive/2016/1-2/4.pdf> (дата звернення 20.05.2020 р.)
2. Байден заявив про інфраструктурне відставання від Китаю – «з'їсть наш ланч». URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-56042079> (дата звернення 20.05.2020 р.)
3. Герасимчук В. Г., Лі Іму. Реформування економіки Китаю: етапи, результати, перспективи. URL: <file:///C:/Users/Home/Downloads/136672-294031-1-SM.pdf> (дата звернення 20.05.2020 р.)
4. Дроботюк О. В. Еволюція моделі економічного розвитку КНР. URL: <https://sinologist.com.ua/drobotyuk-o-v-evolyutsiya-modeli-ekonomichnogo-rozvytku-kr/> (дата звернення 20.05.2020 р.)
5. Ерфан Є. А., Посипанко О. А. Китай як центр тяжіння прямих іноземних інвестицій. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип.12. С. 37–43.
6. Іщук М. О., Іваницька О. П. Розвиток американо-китайських відносин за президентства Дж. Буша-молодшого. С. 45–49. URL: <file:///C:/Users/Home/Downloads/5458-10960-1-SM.pdf> (дата звернення 20.05.2020 р.)
7. Кириченко О. В., Джинджоян В. В. Сучасні тенденції розвитку економіки Китаю. URL: http://confcontact.com/2013_03_15/14_Kirichenko.htm (дата звернення 20.05.2020 р.)

8. Козлова Ю. Торгівельна війна США та Китаю. «Більшої загрози світовій економіці не існує». URL: <https://glavcom.ua/world/observe/torgovelnaviyna-ssha-i-kitayu-bilshoji-zagrozi-svitoviy-ekonomici-ne-isnuje-594485.html> (дата звернення 20.02.2021 р.)

9. Курнишова Ю. В. Американсько-китайське суперництво на сучасному етапі: тенденції та особливості. URL: <http://sp.niss.gov.ua/content/articles/files/37-1444045843.pdf> (дата звернення 20.05.2020 р.)

10. Лазарчук М. О. Соціально-економічні реформи в Китаї: генезис та чинники. *Вісник МСУ. Економічні науки*. 2013. Т. XVI, № 1–2. С. 117–124.

11. Мороз О. О., Джокуш Т. О., Ліцзянь Л. Стратегічні орієнтири інноваційного розвитку економіки Китаю. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. Вип. 4–1 (01). С. 39–44.

12. Олефір А. Економічна політика Китаю: досвід реформ для України. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 2. С. 53–57.

13. Присяжнюк Ю. І., Трофимчук А. П. Економічний розвиток Китаю в умовах транснаціоналізації. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2014. Вип. 120 (частина І). С. 253–241.

14. Радзівська С., Ус І., Покришка Д. Глобальні доміанти розвитку Китаю. *Міжнародна економічна політика*. 2017. № 1. С. 137–168.

15. Трофимова В. В. Трансформація моделей економічного розвитку Китаю у XX–XXI ст. в контексті забезпечення національної самодостатності <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=96>

16. Фесенко М. В. Боротьба США та Китаю за глобальне лідерство у XXI ст. URL: [file:///C:/Users/Home/Downloads/2554-9255-1-PB%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Home/Downloads/2554-9255-1-PB%20(1).pdf) (дата звернення 20.05.2020 р.)

17. Харина У. Я. Місце КНР у світовій економіці. *Молодий вчений*. 2015. № 2. С. 118–121.

18. Юсип О. Л. Особливості організації змішаного типу економічної системи Китаю. *Актуальні проблеми державного управління*. 2016. № 2. С. 184–191.

References

1. Antoniuk B.O. (2016). Politychnyi ta sotsialno-ekonomichnyi rozvytok Kytaiu [Political and socio-economic development of China]. URL: <https://chinese-studies.com.ua/sites/default/files/Archive/2016/1-2/4.pdf> (Last accessed: 20.05.2020) [in Ukrainian].

2. Biden zaivnyv pro infrastrukturne vidstavannia vid Kytaiu – «zist nash lanch» (2021). [Biden says infrastructure lag behind China – «eat our lunch»]. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-56042079> (Last accessed: 20.05.2020) [in Ukrainian].

3. Herasymchuk V.H., Li Imu. (2018). Reformuvannia ekonomiky Kytaiu: etapy, rezultaty, perspektyvy [Reforming China's economy: stages, results, prospects]. URL: <file:///C:/Users/Home/Downloads/136672-294031-1-SM.pdf> (Last accessed: 20.05.2020) [in Ukrainian].

4. Drobotiuk O.V. (2019). Evoliutsiia modeli ekonomichnoho rozvytku KNR [Evolution of the model of economic development of China]. URL: <https://>

sinologist.com.ua/drobotyuk-o-v-evolyutsiya-modeli-ekonomichnogo-rozvytku-knr/ (Last accessed: 20.05.2020) [in Ukrainian].

5. Erfan Ye. A., Posypanko O. A. (2017). Kytai yak tsentr tiazhinnia priamykh inozemnykh investytzii [China as a center of attraction for foreign direct investment]. *Ekonomika i suspilstvo*. 2017. Vyp.12. 37–43 [in Ukrainian].

6. Ishchuk M. O., Ivanytska O. P. (2018). Rozvytok amerykano-kytayskykh vidnosyn za prezidentstva Dzh. Busha-molodshoho [Development of US-China relations during the presidency of George W. Bush]. 45–49 URL:file:///C:/Users/Home/Downloads/5458-10960-1-SM.pdf (Last accessed: 20.05.2020) [in Ukrainian].

7. Kyrychenko O. V., Dzhyndzhoian V. V. (2013). Suchasni tendentsii rozvytku ekonomiky Kytaiu [Current trends in China's economy]. URL:http://confcontact.com/2013_03_15/14_Kirichenko.htm (Last accessed: 20.05.2020) [in Ukrainian].

8. Kozlova Yu. (2019). Torhivna viina SShA ta Kytai. «Bilshoi zahrozy svitovii ekonomitsi ne isnuie» [USA-China trade war. «There is no greater threat to the world economy.»]. URL:<https://glavcom.ua/world/observe/torgovelnaviyna-ssha-i-kitayu-bilshoji-zagrozi-svitoviy-ekonomicy-ne-isnuje-594485.html> (Last accessed: 20.02.2020) [in Ukrainian].

9. Kumyshova Y. V. (2009). Amerykano-kytayske supernystvo na suchasnomu etapi: tendentsii ta osoblyvosti [American-Chinese rivalry at the present stage: trends and features]. URL: <http://sp.niss.gov.ua/content/articles/files/37-1444045843.pdf> (Last accessed: 20.05.2020.) [in Ukrainian].

10. Lazarchuk M.O. (2013). Sotsialno-ekonomichni reformy v Kytai: henezys ta chynnyky [Socio-economic reforms in China: genesis and factors]. *Visnyk MSU, ekonomichni nauky*. KhVI, № 1–2. 117 -124[in Ukrainian].

11. Moroz O.O., Dzhokush T.O., Litszian L. (2016). Stratehichni oriientyry innovatsiinoho rozvytku ekonomiky Kytaiu [Strategic guidelines for innovative development of China's economy]. *Ekonomichniy visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii*. Vyp. 4–1 (01). 39–44 [in Ukrainian].

12. Olefir A. (2018). Ekonomichna polityka Kytaiu: dosvid reform dlia Ukrainy [China's economic policy: the experience of reforms for Ukraine]. *Pidpnyemnystvo, hospodarstvo i pravo*. № 2. 53–57 [in Ukrainian].

13. Radzievska S., Us I., Pokryshka D. (2017). Hlobalni dominanty rozvytku Kytaiu. Mizhnarodna ekonomichna polityka [China's economic development in the context of transnationalization]. № 1. 137–168 [in Ukrainian].

14. Prysiazhniuk Yu.I., Trofymchuk A.P. (2014). Ekonomichniy rozvytok Kytaiu v umovakh transnatsionalizatsii [Global dominants of China's development]. *Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn*. Vyp. 120 (chastyna I). 253–241 [in Ukrainian].

15. Trofymova V. V. (2009). Transformatsiia modelei ekonomichnoho rozvytku Kytaiu u KhKh – KhKh st. v konteksti zabezpechennia natsionalnoi samodostatnosti [Transformation of China's economic development models in the XX-XXI centuries. in the context of ensuring national self-sufficiency]. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=96> [in Ukrainian].

16. Fesenko M.V. (2015). Borotba USA ta Kytau za hlobalne liderstvo u KhKhI st. [The struggle of the United States and China for global leadership in the XXI century]. URL:file:///C:/Users/Home/Downloads/2554-9255-1-PB%20(1).pdf (Last accessed: 20.05.2020) [in Ukrainian].

17. Kharyna U.Ia. (2015). Mistse KNR u svitovii ekonomitsi [China's place in the world economy]. *Molodyi vchenyi*. № 2. 118–121 [in Ukrainian].

18. Yusyp O.L. (2016). Osoblyvosti orhanizatsii zmishanoho typu ekonomichnoi systemy Kytau [Features of the organization of the mixed type of economic system of China]. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia*. № 2. 184–191 [in Ukrainian].

Brovko A. G.

Candidate of Historical Sciences, Senior Lecturer of the Department of World History and International Relations, Nizhyn Mykola Gogol State University

e-mail: Alyona_brovko@meta.ua

ORCID ID: 0000-0002-8490-7990

Modernization of china's economy: achievements and prospects

The article highlights the features of reforming the Chinese economy. It is noted that the process of reforming China's economy began during the reign of Deng Xiaoping, who proposed a strategy to bring the state to key positions in the world economy. It was during this period that modernization and a policy of «reform and openness» were carried out. A feature of the Chinese economy is the programming of economic development, which has its roots in the middle of the twentieth century. Thirteen five-year socio-economic development plans have now been implemented. Another feature of the Chinese economy is the combination of state planned levers of management with market, ie the dominance of the model of «socialist market economy». Under Hu Jintao and Xi Jinping, they set out to build an innovative economy. However, despite the rapid pace of development of China, the republic still lags behind developed countries. The reason for this lag, according to the state leadership, is low innovation capacity. In recent years, the development of the country's economy has been negatively affected by the trade war with the United States and the introduction of quarantine measures in connection with the COVID-19 pandemic, which led to the collapse of the Chinese economy by 6,8 %. In addition to an effective domestic policy, the Republic of China is active in foreign trade. The country's largest trading partners are the United States, Hong Kong, Japan, Korea and the EU. Develops active relations with Latin American countries, India, Pakistan, Brazil, the African continent and the Arab world. China is an attractive country for foreign capital. Most foreign investment comes from China's economic services sector. To become an attractive country for foreign investment, the Chinese leadership has taken a number of measures to create a favorable investment climate. As a result, China ranks second in the world in terms of nominal GDP. In the near future, China is projected to be ahead of the United States in economic terms and to become the most powerful country in the world.

Key words: economy, People's Republic of China, reforming, modernization, foreign investment, trade war.